

Original research

Citation:

เนติพงษ์ อินทร์สอาด, อรัญญา เดชรัตน์,
นลัทพร หมวดจันทร, ดุษณีย์ สุวรรณคง.
พฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก็ในเด็กวัยเรียน: ปัญหาที่สังคมไทยไม่ควรมองข้าม.
วารสารวิจัยและนวัตกรรม
ทางสาธารณสุข. 2565;1(1):23-33.

พฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก็ในเด็กวัยเรียน: ปัญหาที่สังคมไทยไม่ควรมองข้าม

เนติพงษ์ อินทร์สอาด¹, อรัญญา เดชรัตน์¹, นลัทพร หมวดจันทร¹, ดุษณีย์ สุวรรณคง¹

¹ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ 222 หมู่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม
จังหวัดพัทลุง 93210

บทคัดย่อ

บทนำ: พฤติกรรมการชมแข่งวิ่งแก็ในเด็กวัยเรียนเป็นปัญหาสาธารณสุขไทย โรงเรียนเป็นสถานที่เด็ก
ผู้มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจึงมีโอกาสเกิดพฤติกรรมดังกล่าวสูง
การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา 1) ความหมาย สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการชมแข่ง
วิ่งแก็ในเด็กวัยเรียน 2) รูปแบบพฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก็ 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพ
คุณภาพชีวิตและ 4) แนวทางป้องกันและการแก้ไขปัญหา

วิธีการศึกษา: สังเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบจาก 3 ฐานข้อมูล: พับเมด (PubMed) ไชแอนซ์
ไตรีค (ScienceDirect) และวารสารออนไลน์ (Directory Of Open Access Journals) (DOAJ)
ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562 ให้ได้องค์ความรู้เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างคืองานวิจัยที่ทำการศึกษา
เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก็ในเด็กวัยเรียนทั้งในและต่างประเทศ ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกรวม
จำนวน 14 เรื่อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic introduction)

ผลการศึกษา: พฤติกรรมการชมแข่งวิ่งแก็เป็นพฤติกรรมแสดงถึงความก้าวร้าว มีความรุนแรง
การวิ่งแก็ชมแข่งวิ่งแก็แสดงออกหลายรูปแบบทั้งทางกาย วาจา การกีดกันทางสังคมและสื่อออนไลน์
สาเหตุส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวมาจากตัวบุคคล ครอบครัวและสังคม ส่งผลให้เกิด
บาดเจ็บ สมาธิสั้น มีความวิตกกังวล ไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี หลีกเลี่ยงสังคมเกิดภาวะซึมเศร้าจน
ขั้นคิดฆ่าตัวตาย แนวทางการป้องกันที่สำคัญคือ ความร่วมมือที่เข้มแข็งของทุกฝ่าย (ครอบครัว
ผู้บริหารโรงเรียน บุคลากร นักเรียนและชุมชน) เนื่องจากสามารถเป็นเกราะป้องกันการเกิด
พฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก็ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผล: พฤติกรรมการชมแข่งวิ่งแก็เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงและพบบ่อยมากขึ้นในเด็กวัยเรียน
ช่วงศตวรรษที่ 21 บุคคลมักแสดงออกถึงพฤติกรรมดังกล่าวหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตามพฤติกรรม
นี้จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้ถูกรังแกทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

คำสำคัญ : พฤติกรรมการชมแข่งวิ่งแก็, เด็กวัยเรียน, สังคมไทย

วันรับ: 31 พ.ค. 2565

วันแก้ไข: 9 ก.ย. 2565

วันตอบรับ: 9 ก.ย. 2565

ผู้สนับสนุนประสานงาน:

ดุษณีย์ สุวรรณคง;

Email: dusanee.s@tsu.ac.th

Original research

Bullying behaviour among school children: The problem that Thai society should not ignore

Citation:

Nalattaporn Muatchan, Netipong Insaart, Aranya Detrat, Dusanee Suwankhong. Bullying behaviour among school children: The problem we cannot ignore in Thai society. Journal of Public Health Research and Innovation. 2022;1(1):22-32.

Netipong Insaart¹, Aranya Detrat¹, Nalattaporn Muatchan¹, Dusanee Suwankhong¹

¹ Faculty of Health and Sports Science, Thaksin University, 222 Moo 2, Banpraow Sub-District, Pa Phayom District, Phatthalung Province 93210, Thailand

Abstract

Background: Bullying behaviour among school children is a public health problem in Thailand. School is a place for children who are from different socioeconomic backgrounds staying together and this can lead to bullying behaviour. This study aimed to: 1) investigate meaning, salient causes of bully behaviour among school children, 2) determine form of bullying, 3) explore effect to health and quality of life of school children in the long run and 4) provide practical guideline to prevent and solve the problem.

Methods: This paper was conducted based on three databases: PubMed, ScienceDirect and Directory Of Open Access (DOAJ) from 2014-2019, to gain deeper knowledge from studies in relation to bullying studied in Thailand and overseas. 14 research papers met the inclusion criteria. Analytic induction technique method was employed to analyse the data.

Results: Most papers described meaning of bully in the way referring to aggressive and violence manners. Bully can present in various forms: verbal, social exclusion and social media. This is caused by individual behaviour, family and social environment. Bully can lead to physical injury, attention deficit, worried, lack of interpersonal relationship, isolation, depression; these can bring about suicide later on. To prevent such problem, it needs strong collaboration between school, school staff, school children and community network because these sectors can be key protective guardian for preventing bully behaviour among school children more effectively.

Conclusion: Bullying behaviour is recognised a serious problem among school child and it has increased in the 21 century. The individuals can behave such behaviour in various forms. However, this negative behaviour will bring about negative effect to health and well-being of the individual victim both in short and long-term.

Keywords: bullying behaviour, school children, Thai society

Received: 31 May 2022

Revised: 9 September 2022

Accepted: 9 September 2022

Correspondence to

Dusanee Suwankhong;
Email: dusanee.s@tsu.ac.th

บทนำ

ลักษณะหนึ่ง que แสดงออกถึงควมสนทสนมเป็นกันเองของคนไทย คือการพูดจาหยอกล้อหรือการพูดจาล้อเลียนซึ่งกันและกัน¹ แต่บ่อยครั้งที่การพูดล้อเลียนส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการข่มเหงรังแกผู้อื่นอาจโดยไม่ตั้งใจ การพูดจาหยอกล้อและล้อเลียนพบได้ทุควัยรวมถึงในเด็กวัยเรียนอายุระหว่าง 6-14 ปี โดยรูปแบบพฤติกรรมการข่มเหงรังแกในวัยเรียนที่พบบ่อย เช่น การพูดล้อเลียน การพูดจาตู่ถูก การกลั่นแกล้ง จนนำไปสู่การทำร้ายร่างกาย เตะ ต่อย ตบตี และผลัก² ส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งด้านอารมณ์จิตใจร่างกายและคุณภาพชีวิตในระยะยาว นักเรียนที่ถูกรังแกมักเครียด ซึมเศร้า มีปัญหาการเข้าสังคมหากถูกกดดันรุนแรงหรือเรื้อรังจะนำไปสู่การทำร้ายคนอื่นเพื่อแก้แค้นหรือทำร้ายตนเองอาจรุนแรงถึงฆ่าตัวตาย ขณะที่นักเรียนที่รังแกคนอื่นเมื่อทำบ่อยครั้งจนกลายเป็นนิสัยเคยชินจะมีปัญหาบุคลิกภาพใช้ความก้าวร้าว ความรุนแรงต่อผู้อื่น ขาดควมเห็นอกเห็นใจ ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาเป็นอันธพาลและนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมได้¹ บ่อยครั้งสังคมไทยมักมองข้ามเห็นเป็นเรื่องปกติจึงไม่ให้ความสนใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเท่าที่ควร³ จึงนำมาสู่ความรุนแรงในสถานศึกษาที่เรียกว่าบูลลี่ (Bully)

พฤติกรรมการข่มเหงรังแก เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และไม่ใช่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยอาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจกระทำผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ ความเจ็บปวดจากผู้ข่มเหงรังแกที่รู้สึกว่ตนเองมีอำนาจหรือมีพลังเหนือกว่าผู้ถูกข่มเหงรังแกซึ่งการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นซ้ำๆ อย่างต่อเนื่องและมีระยะเวลายาวนาน³ มีสาเหตุจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การเลียนแบบจากสื่อออนไลน์ การเก็บกดเนื่องจากถูกข่มเหงรังแกบ่อยครั้ง ปัจจุบันพฤติกรรมการข่มเหงรังแกกันของเด็กนักเรียนในโรงเรียนมีระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ตามรายงานของกรมสุขภาพจิตกล่าวว่า ประเทศไทยติดอันดับการข่มเหงรังแกกันในเด็กนักเรียนเป็นอันดับ 2 ของโลก⁴

พฤติกรรมการข่มเหงรังแกมีแสดงออกหลายรูปแบบไม่เพียงการพูดจาที่ไม่เหมาะสมต่อกันหรือการกีดกันทางสังคมเท่านั้น แต่ยังมีกรข่มเหงรังแกผู้อื่นในรูปแบบใหม่ๆ ได้แก่ การข่มเหงรังแกในโลกโซเชียล ซึ่งเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งระบบการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัดได้ส่งผลกระทบต่อ

ต่อปัญหาความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของคนทุกลุ่มวัยในศตวรรษที่ 21 สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานว่สถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตพบมากที่สุดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 58.40)⁵ ผลที่ตามมาจากการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เช่น เด็กและเยาวชนขาดความรู้และความตระหนักในการกลั่นกรองสื่อ จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เด็กใช้เป็นจุดเริ่มของการข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์และสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ร้อยละ 79.3 ใช้โทรศัพท์มือถือที่สามารถพกพาและนำติดตัวไปได้ทุกที่ จึงเป็นบ่อเกิดที่สำคัญของพฤติกรรมกรข่มเหงรังแกบนโลกไซเบอร์ ผลการวิจัยของ Lornblum⁶ กล่าวไว้ว่า การใช้สื่อในโลกออนไลน์มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมกรข่มเหงรังแกของเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน อัตราส่วนของการคุกคาม การข่มเหงรังแกของเด็กและวัยรุ่นที่มีอายุ ระหว่าง 10 ถึง 17 ปีมีอัตราเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50 จากการเก็บข้อมูลในระหว่าง ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ. 2005 พบกลุ่มเยาวชนไทยมากกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์และคุกคามผู้อื่นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับการศึกษาของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม³ การข่มเหงรังแกทางโลกอินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน เรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่าการข่มเหงรังแกบนโลกออนไลน์ ถือเป็นประเด็นปัญหาใหม่ในสังคมสำหรับเด็กและวัยรุ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา

จากผลกระทบทางลบหลายด้านต่อบุคคลที่ถูกรังแกข่มเหงในวัยเรียน² อาจนำสู่ปัญหารุนแรงในสังคม ประกอบกับเป็นประเด็นอ่อนไหวที่สังคมไทยมักมองข้าม แต่กลับมองว่เป็นพฤติกรรมปกติของเด็กที่แฝงในความสนุกสนานและอาจกลายเป็นวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันและเกิดเป็นภัยเงียบที่ก่อตัวในบุคคล และเกิดอันตรายต่อความเป็นอยู่ในระยะยาว จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการข่มเหงรังแกข่มเหงในเด็กวัยเรียนในประเทศไทยน้อย²⁻⁴ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ของไทย จากการสนทนากับผู้ปกครองและเด็กนักเรียนในช่วงที่ผู้เขียนลงให้บริการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมกรข่มเหงรังแก ทุกฝ่ายสะท้อนว่ไม่เคยได้ยินหรือไม่คิดว่การรังแกหรือการกระทำที่เป็นการ ข่มเหงซึ่งกันและกันในรูปแบบต่างๆ เช่น

คำพูด การแสดงออกด้วยท่าทางหรือผ่านสื่อออนไลน์จะก่อให้เกิดผลกระทบหรือปัญหาสุขภาพต่อผู้ที่ถูกกระทำได้อย่างไร เนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องปกติที่แสดงต่อกันในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีองค์ความรู้ที่เผยแพร่พร้อมนำเสนอการป้องกันและแก้ไขปัญหามาไม่เพียงพอ ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาประเด็นดังกล่าวเพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความหมาย รูปแบบการข่มเหงรังแกข่มเหงใน วัยเรียน สาเหตุ ผลกระทบและแนวทางการป้องกัน แก้ไข คาดหวังจะนำสู่มาตรการหรือนโยบายการป้องกัน ไม่ให้เกิดพฤติกรรมเช่นนี้อีกแพร่หลายในเด็กวัยเรียน ลดผลกระทบทางลบระยะยาว เพิ่มศักยภาพคนที่จะเป็นกำลังการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา 1) ความหมาย พฤติกรรมการข่มเหงรังแก 2) สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิด พฤติกรรมการข่มเหงรังแก 3) รูปแบบของการการแสดงออก ถึงพฤติกรรมการข่มเหงรังแก 4) ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพ และความเป็นอยู่ของบุคคลและ 4) แนวทางป้องกันและการ แก้ไขปัญหา ด้วยการรวบรวมงานวิจัยที่เผยแพร่ตีพิมพ์เกี่ยวกับ พฤติกรรมการข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียนไทย กำหนดกรอบคำ สำคัญในการสืบค้นคือ การข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียนไทย bully in school AND children, bully in school AND children AND school children, Grade 1 to 9 student AND Bully AND school children AND Thailand มีเกณฑ์ คัดเข้าคือ 1) พฤติกรรมการข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียนไทย 2) เด็กวัยเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 3) การตีพิมพ์อยู่ในช่วง พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2562 และ 4) สามารถ เข้าถึงงานวิจัยฉบับเต็มได้ เกณฑ์การคัดออก 1) พฤติกรรม การข่มเหงรังแกที่ไม่ได้เกิดในคน 2) พฤติกรรมข่มเหงรังแกที่ไม่ ได้เกิดขึ้นในโรงเรียน และ 3) เรื่องซ้ำกับฐานข้อมูลอื่น ฐานข้อมูล ในการสืบค้นคือ พับเมด (PubMed) ไชแอนซ์ ไคเร็ค (ScienceDirect) และวารสารออนไลน์ (Directory Of Open Access Journals) (DOAJ) ผู้ศึกษา 4 คนทบทวนงานวิจัย ร่วมกันโดยการคัดกรองชื่อเรื่อง บทคัดย่อ อ่านรายละเอียดจาก ทั้งฉบับ มีตรวจสอบงาน ผลการสรุปประเด็นและสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในรูปตารางอย่าง

เป็นระบบและเข้าใจได้ง่าย นำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับ งานด้านวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาในครั้งนี้ 14 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic introduction) และบรรยายเรื่องราวที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการศึกษา

ผลการศึกษา

จากการค้นคว้างานวิจัยอย่างเป็นระบบ ผู้ศึกษาค้นพบ 5 ประเด็นสำคัญได้แก่ 1) ความหมายพฤติกรรมการข่มเหงรังแก 2) สถานะและรูปแบบพฤติกรรมการข่มเหงรังแก 3) สาเหตุ ก่อเกิดพฤติกรรมการข่มเหงรังแก 4) ผลกระทบที่อาจเกิดต่อเด็ก วัยเรียนและ 5) แนวทางการป้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายพฤติกรรมการข่มเหงรังแก

Espelage⁷ และชุดินาถ ศักรินทร์กุล⁸ อธิบายพฤติกรรมการ ข่มเหงรังแกว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการกระทำใดๆ ในทางลบของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เกิดขึ้น โดยเจตนาต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ให้ได้รับบาดเจ็บหรือ ทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมโดยได้กระทำ ซ้ำๆ หลายครั้งเป็นเวลานาน

Bevilacqua⁹ กล่าวว่าไว้ว่า การข่มเหงรังแกเป็นพฤติกรรม อันตรายที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของพลังอำนาจระหว่างผู้รังแก และผู้ถูกรังแกไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางตรงหรือทางอ้อม

Demirbag¹⁰ และพัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์² สรุปว่า การ ข่มเหงรังแกเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการกระทำ ทางตรง ได้แก่การเผชิญหน้าแบบตัวต่อตัว ตบตี ผลัก เตะ ต่อย และการกระทำทางอ้อม ได้แก่การกระทำทางวาจา ไม่ว่าจะเป็น การแพร่ข่าวลือ การนินทาผู้อื่นให้เกิดเสียหาย ซึ่งผู้ถูกรังแก หรือตกเป็นเหยื่อเกิดความทุกข์ใจ กังวล หวาดระแวงและอาจ ทำให้ไม่อยากไปโรงเรียนผลการเรียนตกต่ำและมีแนวโน้มที่จะ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แยลง จนไม่สามารถปรับตัวได้ นำไปสู่การคิดฆ่าตัวตายได้ในที่สุด

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการข่มเหงรังแก คือ พฤติกรรม ก้าวร้าวที่แสดงออกต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือ ทางอ้อม ที่อาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ส่งผลให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและ สังคม

สถานะและรูปแบบพฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก

สถานะของพฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแกจำแนกเป็น 4 สถานะ ได้แก่ เป็นผู้วิ่งแก ผู้ถูกรังแก เป็นทั้งผู้วิ่งแกและผู้ถูกรังแก และผู้ยืนดู สถานะที่เป็นผู้ยืนดูอาจเป็นผู้ที่ปกป้องคอยช่วยเหลือผู้ถูกรังแก บางส่วนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์นั้นๆ แต่คอยสนับสนุนฝ่ายผู้วิ่งแกโดยการส่งเสียงเชียร์¹¹ บางส่วนเข้าไปยุ่งเกี่ยวและมีส่วนร่วมกับฝ่ายที่เป็นผู้วิ่งแก¹¹⁻¹²

สถานะที่ 1 ผู้วิ่งแก หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่คุกคามและรังแกด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ ผู้วิ่งแกจะเลือกเหยื่อหรือบุคคลที่ถูกรังแกในลักษณะดังนี้ เป็นบุคคลที่สถานะเศรษฐกิจทางบ้านไม่ดี เรียนหนังสือ ไม่เก่ง ร่างกายอ่อนแอ หรือบุคคลที่มีความแตกต่างจากกลุ่มเพื่อนเป็นบุคคลที่อยู่ในคนกลุ่มน้อย

สถานะที่ 2 ผู้ถูกรังแก/เหยื่อ หมายถึง บุคคลที่เป็นเหยื่อหรือผู้วิ่งแก อาจเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งในโรงเรียนที่โดนกระทำจากกลุ่มคนหรือบุคคลที่เป็นผู้วิ่งแกโดยวิธีการต่างๆ ทำให้เกิดผลกระทบกับผู้ถูกรังแก เช่น การปฏิสัมพันธ์กับสังคมต่ำลง มีความวิตกกังวล และเกิดความซึมเศร้า

สถานะที่ 3 เป็นทั้งผู้วิ่งแกและผู้ถูกรังแก หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นทั้งผู้วิ่งแกและผู้ถูกรังแกขึ้นอยู่กับโอกาสหรือสถานการณ์นั้นๆ ในบทบาทของผู้วิ่งแกอาจเป็นบุคคลที่มีความได้เปรียบทางด้านร่างกายหรือฐานะเศรษฐกิจ ส่วนบทบาทของผู้ถูกรังแกหรือเหยื่อคือผู้ที่เสียเปรียบทางด้านร่างกายหรือฐานะเศรษฐกิจ

สถานะที่ 4 ผู้ยืนดู/ไม่เกี่ยวข้อง หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์การชมแข่งวิ่งแกสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อย คือ บุคคลที่ไม่มีทีท่าหรือแสดงปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์การชมแข่งวิ่งแกแต่ไม่สนใจหรือไม่กล้าที่จะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมอะไรออกไป บุคคลที่มีทีท่าหรือแสดงปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์การชมแข่งวิ่งแก คือ เป็นบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์การชมแข่งวิ่งแก อาจปกป้องหรือช่วยเหลือเหยื่อหรืออาจเข้าพวกกับกลุ่มที่ชมแข่งวิ่งแกผู้อื่น

พฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแกสามารถแบ่งได้หลายประเภทดังนี้

การชมแข่งวิ่งแกทางกายภาพ เป็นการใช้กำลังทางกายและอำนาจในการทำร้ายหรือควบคุมผู้อื่น เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่

ต้องการ โดยผู้ที่รังแกจะตัวโตกว่า แข็งแรงกว่า และก้าวร้าวกว่า ผู้ที่ถูกรังแกเสมอ เช่น การเตะ ต่อย ตี ตบ และผลัก เป็นต้น^{3, 13-14}

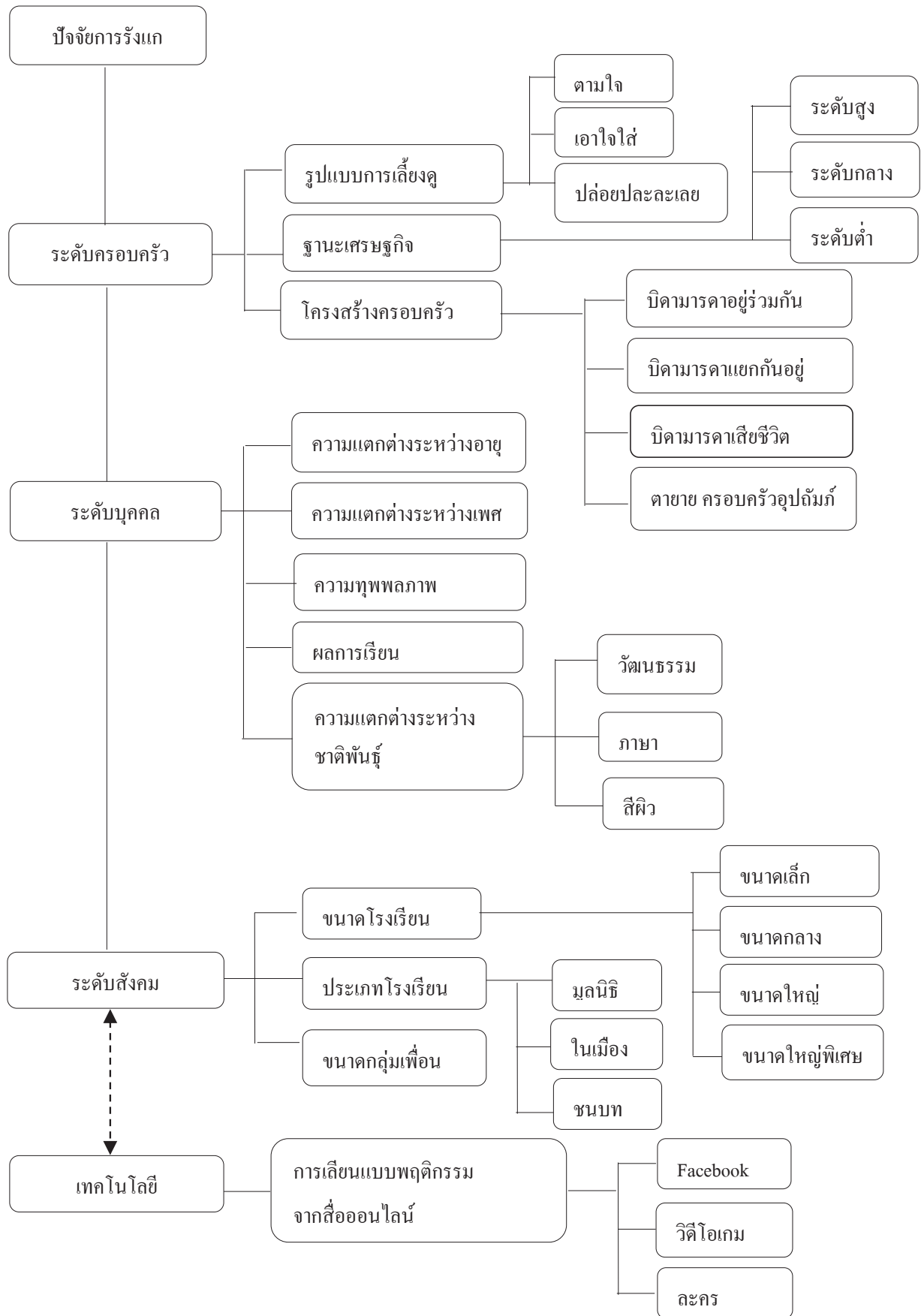
การชมแข่งวิ่งแกทางวาจา เป็นการชมแข่งวิ่งแกโดยใช้คำพูด ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อจิตใจ เช่น การข่มขู่ การล้อเลียน ให้อับอาย การดูถูกเหยียดหยาม การนินทาว่าร้าย และการปล่อยข่าวลือ เป็นต้น^{3, 11, 15}

การชมแข่งวิ่งแกทางสังคม เป็นลักษณะของการใช้กลุ่มเพื่อนหรือสังคมกดดันทำให้บุคคลแยกออกจากกลุ่มอันเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด หรือเสียใจจากการกระทำดังกล่าว ไม่ให้บุคคลเข้ามามีบทบาทและสร้างความสัมพันธ์กับคนในกลุ่ม ทำให้บุคคลที่ถูกรังแกรู้สึกไร้ตัวตน ไม่มีเพื่อน ไม่มีคนคุย และไม่ยอมเข้าสังคม^{3, 14-15}

การชมแข่งวิ่งแกทางสื่อออนไลน์ เป็นประเด็นที่กำลังขยายใหญ่ขึ้นในปัจจุบันและขยายวงกว้างมากขึ้นเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยีทำให้บุคคลเข้าถึงสื่อเกี่ยวกับการชมแข่งวิ่งแกได้ง่าย เช่น การโพสต์รูปที่ทำให้เกิดความเสียหาย การข่มขู่ทางออนไลน์และการส่งข้อความที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น^{3, 11, 14}

สาเหตุก่อพฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแก

พฤติกรรมกรรมการชมแข่งวิ่งแกเกิดจากปัจจัยด้านครอบครัว บุคคล และสังคม ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล การแสดงออกของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับรูปแบบการเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจและโครงสร้างของครอบครัวนั้นๆ ลักษณะโครงสร้างของครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการวิ่งแก เช่น ลักษณะของเด็กที่อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา หรืออาศัยอยู่กับตายาย และครอบครัวอุปถัมภ์ ระดับบุคคล พบว่าความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ผลการเรียน ขาดิพันธุ์ และความ ทพพลภาพ คือสาเหตุสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อการชมแข่งวิ่งแกระดับสังคมมักขึ้นอยู่กับ การคบเพื่อน ขนาดและประเภทของโรงเรียน ในส่วนของเทคโนโลยี พฤติกรรมการชมแข่งวิ่งแกอาจเกิดจากการเลียนแบบจากสื่อออนไลน์ เช่น ทาง Facebook วิดีโอเกม หรือละคร^{9, 11} ผู้เขียนสรุปเกี่ยวกับสาเหตุ ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ปัจจัยก่อเกิดพฤติกรรมการข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียน

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อเด็กวัยเรียน

จากการบทวนประเพณีของพฤติกรรมกรรมการชมเชยในโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน 2 ประเภทคือ 1) ผู้ชมเชยและ 2) ผู้ถูกชมเชยหรือเหยื่อ^{2, 11-12}

1. ผู้ชมเชย

1.1 ด้านร่างกาย เกิดการบาดเจ็บจากการกระทำของตนเองเมื่อมีการต้อย เตะ ทุบตีเนื่องจากผู้ถูกชมเชยรังแกอาจตอบโต้กลับหรือปกป้องตนเอง การกระทำดังกล่าวส่งผลทำให้ผู้ชมเชยรังแกเกิดบาดเจ็บตามร่างกาย มีรอยฟกช้ำหรืออาจรุนแรงถึงขั้นมีบาดแผลฉกรรจ์

1.2 ด้านจิตใจ ผู้ชมเชยรังแกมักมีภาวะหวาดระแวงเนื่องจากกลัวว่าผู้ที่ถูกชมเชยรังแกจะย้อนกลับมาทำร้ายตนเองในภายหลัง จึงทำให้เป็นบุคคลที่ขาดความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตได้และในอนาคตอาจเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจแข็งกร้าวและนำความรุนแรงมาใช้ในครอบครัว หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมาย เช่น ทำร้ายร่างกายผู้อื่น และยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

1.3 ด้านสังคม เป็นบุคคลที่ไม่กล้าเข้าสังคมเนื่องจากพฤติกรรมที่กระทำต่อผู้อื่นเป็นการกระทำที่สังคมไม่ยอมรับ บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการเยียวยาช่วยเหลือเพื่อขัดเกลาคิดใจ ต้องมีการเรียนรู้การสร้างความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มิเช่นนั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้โตขึ้นอาจเป็นปัญหาสังคมในอนาคต

2. ผู้ถูกชมเชยหรือเหยื่อ

2.1 ด้านร่างกาย ได้รับบาดเจ็บจากการโดนชมเชยรังแก ผู้ชมเชยรังแกอาจมีการใช้กำลังในรูปแบบของการตบ ต่อย เตะ ทุบตี และผลัก การกระทำดังกล่าวส่งผลให้ผู้ถูกชมเชยรังแกได้รับบาดเจ็บตามร่างกายฟกช้ำ หรืออาจรุนแรงถึงขั้นมีบาดแผลฉกรรจ์ นอกจากนี้การโดนชมเชยรังแกโดยการใช้กำลังทำร้าย ช้ำๆ บ่อยๆ ครั้งอาจทำให้ผู้ที่โดนชมเชยรังแกร้องไห้ในขณะนอนหลับหรือภาวะฝันร้ายที่เกิดจากการโดนกระทำซ้ำๆ ในเรื่องเดิมๆ จนนำไปสู่การทำร้ายตนเองได้

2.2 ด้านจิตใจ ผู้ถูกชมเชยรังแกมีความวิตกกังวลหวาดกลัว สังคมเนื่องจากกลัวว่าจะมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามาชมเชยรังแกเหมือนเช่นเคย อาจส่งผลให้เกิด

ความรู้สึกหดหู่ เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีภาวะเครียด รู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว มีความมั่นใจในตนเองต่ำ รู้สึกว่าตนเองแปลกแยกไปจากคนอื่นและอาจเกิดภาวะวิตกกังวล ซึมเศร้าจนถึงขั้นมีแนวโน้มฆ่าตัวตาย

2.3 ด้านสังคม การตกเป็นเหยื่อการชมเชยรังแกมีผลกระทบทางด้านสังคมที่เกิดจากการกระทำโดย การกีดกันออกจากกลุ่มเพื่อน การไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งผลให้ผู้ถูกชมเชยรังแก/เหยื่อ ขาดความกล้าแสดงออก ความมั่นใจในตนเองที่จะสนทนาหรือพูดคุยกับผู้อื่นมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมน้อยลง ไม่พบปะผู้คน ไม่อยากไปโรงเรียน และมีการเก็บตัวมากขึ้น ผลกระทบดังกล่าวอาจนำไปสู่ภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าได้ในอนาคต

แนวทางการป้องกัน

แนวทางการป้องกันมีลักษณะแตกต่างกันไปตามบริบทของโรงเรียนและประเทศนั้นๆ อย่างไรก็ตามรูปแบบการป้องกันการชมเชยรังแกในโรงเรียนมักอาศัยหลักการดังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน¹⁵

1. แนวทางการป้องกันการชมเชยรังแกในประเทศไทย

1.1 ประเมินสถานการณ์เบื้องต้นในโรงเรียน ทั้งระดับความรุนแรงและรูปแบบที่พบของการชมเชยรังแก ความถี่จำนวน การต้องการส่งต่อมาปรึกษากับครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยาโรงเรียนรวมทั้งประเมินความต้องการของนักเรียนในเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับออกแบบมาตรการ และการติดตามผล

1.2 ประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจนของโรงเรียน ในการต่อต้านการชมเชยรังแกกันในโรงเรียนทุกรูปแบบและทำพันธสัญญาร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ

1.3 ฝึกอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองในการจัดการกับการชมเชยรังแกกันทั้งการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์ (การฝึกทักษะชีวิต ทักษะสังคม ทักษะการจัดการชั้นเรียนให้นักเรียน) และการรับมือการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและพฤติกรรม เมื่อมีเหตุการณ์การชมเชยรังแกกันทั้งในห้องเรียนบริเวณโรงเรียนและบนโลกออนไลน์ครูเรียนรู้การทบทวนสอน และช่วยนักเรียนในการเรียน

รู้ว่าการข่มเหงรังแกกันคืออะไร การสังเกตพฤติกรรมการข่มเหงรังแกกันในแต่ละรูปแบบรวมทั้งการรับมือเมื่อเกิดการข่มเหงรังแกขึ้นทักษะที่ดีในการเป็นเพื่อน

1.4 ทักษะสำหรับคนที่เห็นหรืออยู่ในเหตุการณ์ และโรงเรียนมีการวางแผนระบบส่งต่อในกรณีที่มีผลกระทบรุนแรงที่ครูผู้ดูแลห้องเรียนจัดการไม่ได้หรือการเชื่อมโยงกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือมีการจัดการในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

1.5 การติดตามวัดผลลัพธ์ของการนำโปรแกรมไปใช้โดยอิงกับข้อมูลพื้นฐานที่ประเมินในขั้นแรก

2. แนวทางการป้องกันการข่มเหงรังแกในต่างประเทศ

แนวทางการป้องกันการข่มเหงรังแกของ Kiva เป็นโปรแกรมที่มหาวิทยาลัยตุรกีและวัฒนธรรมฟินแลนด์ ร่วมพัฒนาขึ้นเพื่อต่อต้านการข่มเหงรังแกที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาประเทศฟินแลนด์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและลดจำนวนการตกเป็นเหยื่อของการข่มเหงรังแก โดยการสร้างความเห็นอกเห็นใจและการเพิ่มทัศนคติรับรู้ความสามารถของตนเอง¹⁶ โปรแกรม Kiva ประกอบด้วยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน ครูประจำชั้นมีบทบาทคอยสังเกตการณ์ ดูแลนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองเพื่อจัดการกับพฤติกรรมการรังแกได้ทันที¹⁷ รวมทั้งมีการสร้างความตระหนักในบทบาทของผู้ยืนดูในกระบวนการข่มเหงรังแกเพื่อเพิ่มการเอาใจใส่ต่อผู้ถูกรังแกและให้นักเรียนมีกลยุทธ์ที่ปลอดภัยในการช่วยเหลือเพื่อนที่ตกเป็นเหยื่อ¹⁸

แผนการป้องกันการข่มเหงรังแกกันในโรงเรียนของ “Olweus” เป็นอีกมาตรการที่ใช้ป้องกันการข่มเหงรังแกกันในโรงเรียนทั่วประเทศของนอร์เวย์มีเป้าหมายเพื่อลดการข่มเหงรังแกในเด็กประถม มัธยมต้น ใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 โดยกำหนดให้โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการป้องกันการข่มเหงรังแกประกอบไปด้วยครู ผู้ปกครองและชุมชน มีหน้าที่ฝึกหัดให้ครูรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ มีการออกกฎต่อต้านการ ข่มเหงรังแกกันในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและต้องจัดให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรายงานสถานการณ์ภายในโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบและเตรียมพร้อมในการรับมือ¹⁹

อภิปรายผล

การข่มเหงรังแกกันในโรงเรียนเป็นพฤติกรรมรุนแรงอย่างหนึ่งที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก เป็นปัญหาที่สำคัญในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ตอนต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Menesini¹⁷ กล่าวว่า พฤติกรรมการข่มเหงรังแกมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นและทั่วโลกยอมรับว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงโดยสมัชชาอนามัยโลกได้มีมติประกาศให้พฤติกรรมการข่มเหงรังแกเป็นปัญหาชั้นนำของโลก มีหลายหน่วยงานในนานาประเทศกำลังให้ความสนใจกับสถานการณ์ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด จะเห็นได้จากในปัจจุบันมีการศึกษาหรืองานวิจัยเกี่ยวกับการข่มเหงรังแกในวัยเรียนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากทั่วโลกให้ความสนใจและตระหนักว่าปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในอนาคตได้ รูปแบบการข่มเหงรังแกมีหลายรูปแบบ มีทั้งทางกายภาพ วาจา การกีดกันทางสังคมและทางโลกไซเบอร์ เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ความรุนแรง มีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ เช่น รูปแบบการเลี้ยงดู ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว การคบเพื่อน และการเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อออนไลน์ที่เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีอย่างแพร่หลายมากขึ้นในทุกกลุ่มวัย^{11, 14}

พฤติกรรมการข่มเหงรังแกมีผลกระทบต่อผู้ข่มเหงรังแกและผู้ถูกข่มเหงรังแกทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zych¹¹ และ Abdulsalam¹² สนับสนุนว่าสถานะของผู้ข่มเหงรังแกจะได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย เช่น ได้รับบาดเจ็บตามร่างกาย มีรอยฟกช้ำ หรืออาจรุนแรงถึงขั้นมีบาดเจ็บฉกฉกรรจ์ ด้านจิตใจมักมีภาวะหวาดระแวง ขาดความไว้วางใจผู้อื่น มีจิตใจแข็งกร้าวและอาจนำความรุนแรงมาใช้ในครอบครัว ส่วนด้านสังคมเป็นบุคคลที่สังคมทั่วไปไม่ยอมรับ บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการเยียวยาช่วยเหลือเพื่อขัดเกลาลบจิตใจ เมื่อโตขึ้นอาจเป็นปัญหาสังคมได้ ส่วนสถานะผู้ถูกข่มเหงรังแก/เหยื่อ ได้รับบาดเจ็บจากการโดนข่มเหงรังแก บาดเจ็บตามร่างกาย ฟกช้ำ และอาจมีอาการร้องไห้ในขณะนอนหลับหรือภาวะฝันร้ายที่เกิดจากการโดนกระทำซ้ำๆ ในเรื่องเดิมๆ จนนำไปสู่การทำร้ายตนเองได้ นอกจากนี้ มีความวิตกกังวลหวาดกลัวสังคมเนื่องจากกลัวว่าจะมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามาข่มเหงรังแก อาจส่งผลให้เกิดความรู้สึก

หุดหู่ เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีภาวะเครียด รู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว มีความมั่นใจในตนเองต่ำรู้สึกว่าการตนเองแปลกแยกไปจากคนอื่นและอาจเกิดภาวะวิตกกังวล ซึมเศร้าจนถึงขั้นมีแนวโน้มฆ่าตัวตาย

ด้านสังคมทำให้ขาดความกล้าแสดงออก ความมั่นใจในตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมลดน้อยลง ไม่พบปะผู้คน ไม่อยากไปโรงเรียน หลีกหนีสังคมและมีการเก็บตัวมากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนและสุขภาพจิตได้ แนวทางการป้องกันการข่มเหงรังแกในโรงเรียนตามรูปแบบของ Olweus และ Kiva สามารถนำมาปรับใช้และจะประสบความสำเร็จเมื่อได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและภาครัฐ แนวทางการป้องกันการข่มเหงรังแก Olweus นำมาใช้ในหลายประเทศ Yaakub¹⁹ กล่าวว่า การดำเนินการมีผลลัพธ์ที่หลากหลายและไม่สอดคล้องกัน ตัวอย่างการศึกษาในแคนาดาพบว่าในโรงเรียนมีการข่มเหงรังแกเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและในบางประเทศ มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกลดลงเช่นเดียวกับแนวทางการป้องกันการข่มเหงรังแก Kiva ที่สามารถลดพฤติกรรมข่มเหงรังแกในโรงเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nocentini and Menesini¹⁸ กล่าวว่า ประเทศฟินแลนด์มีการใช้โปรแกรม Kiva ในการต่อต้านการข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียนและสามารถลดการตกเป็นเหยื่อจากการข่มเหงรังแกลงได้ ประเทศไทยสร้างคู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันการและจัดการการข่มเหงรังแกกันในโรงเรียนพบว่าสามารถป้องกันการข่มเหงรังแกได้ หากมีการนำมาใช้และทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ อย่างไรก็ตามการป้องกันการข่มเหงรังแกในแต่ละพื้นที่อาจไม่ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับการเลือกแนวทางปฏิบัติและการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องหรือไม่

สรุปผล

พฤติกรรมข่มเหงรังแกในวัยเรียนเป็นปัญหาสาธารณสุขของไทยซึ่งเป็นพฤติกรรมแสดงถึงความก้าวร้าวต่อบุคคลอื่นในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรง ทางอ้อม สาเหตุพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากหลากหลายสาเหตุทั้งจากบุคคล ครอบครัวและสังคม ที่สำคัญส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย จิต และสังคมของผู้ถูกรังแกข่มเหง หากบุคคลอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจะเพิ่มผลกระทบทางลบต่อสุขภาพมิติต่างๆ เรื้อรังจึงเป็น

สถานการณ์ปัญหาที่ทุกฝ่าย ได้แก่ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน ภาครัฐและสมาชิกชุมชนต้องร่วมดำเนินการแก้ไขเยียวยาอย่างเร่งด่วน เพื่อส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการและเติบโตอย่างสมวัย เป็นกำลังสำคัญ หากนักเรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์เหล่านี้ในวิถีชีวิตประจำวัน ย่อมส่งผลต่อการบั่นทอนศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อันเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดของการศึกษา

องค์กรและหน่วยงานในชุมชนควรสร้างความตระหนักและส่งเสริมให้เด็กวัยเรียน ผู้เกี่ยวข้อง เข้าใจ เห็นความสำคัญของผลกระทบจากปัญหาพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียนด้วยรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเสวนาหรือกิจกรรมสร้างการกำกับตนเองเพื่อให้เกิดการสื่อสารให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชน รับทราบถึงสถานการณ์ปัญหา แนวโน้ม สาเหตุของพฤติกรรม รวมถึงการร่วมสร้างแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันและลดปัญหาเหล่านี้ ให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีมีผลลด พฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียนอันเป็นพฤติกรรมบั่นทอนคุณภาพมนุษย์ที่เป็นพลังหลักในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้มีข้อจำกัดสำคัญเกี่ยวกับการเข้าถึงบทความวิจัยจากฐานข้อมูลระดับนานาชาติ ส่งผลให้ขาดความลึกซึ้งในประเด็นและสาระทั้งเชิงลึกและกว้างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กวัยเรียน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย รูปแบบของพฤติกรรมข่มเหงรังแก สาเหตุ ผลกระทบและแนวทางการป้องกันแก้ไข ในการทำวิจัยต่อไปควรมุ่งค้นหางานวิจัยประเด็นดังกล่าวจากฐานข้อมูลระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น การศึกษาเชิงลึกด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการรับรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมข่มเหงรังแก ซึ่งช่วยให้สามารถเข้าใจมุมมองจากกลุ่มเป้าหมาย นำสู่แนวทางการดำเนินงานเพื่อลดพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งการศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยการแบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ เช่น โรงเรียน ผู้ปกครอง

และชุมชน มุ่งพัฒนารูปแบบหรือกิจกรรมลดพฤติกรรมช่มเหล
รังแกในกลุ่มนักเรียนได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Department of Mental Health. Thai children bullied each other 2nd after Japan. [Internet]. 2019. [cited 2021 Dec 15]. Available from <https://www.dmh.go.th> (In Thai).
2. Srisawat P, Langka W, Boriboom G, Saenubol K.A. Development of bullying prevention in school model. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2019; 11(1):3653-3667. (In Thai).
3. Nuphannoi R, Thaweekoon T, Nintachan P. Self-esteem, social support and bullying behavior among junior high school students. The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health. 2018; 32(3): 13-32. (In Thai).
4. Kitsukchit P. The factors causing adolescent female bullies in secondary girls' schools in the Bangkok Metropolis according to Ronald L. Akers's Social Learning Theory. Academic Service Journal, Prince of Songkla University. 2016; 27(1):72-80. (In Thai).
5. National Statistic Office. Teenager: Internet: Online game [Internet]. 2011. [cited 2021 June 21]. Available from <http://service.nso.go.th> (In Thai).
6. Lornblum SD, Mount NS. Pattern of competence and adjustment among adolescents from authoritative. Child Development. 2014; 62(5):1049-465.
7. Espelage DL, Hong JS, Kim DH, Nan L. Empathy, attitude towards bullying, theory-of-mind, and non-physical forms of bully perpetration and victimization among U.S. middle school students. Child Youth Care Forum. 2018; 47:45-60.
8. Sakarinkhul C, Wacharasindhu A. Prevalence of bullying and associated psychosocial factors among lower secondary school students in Muang, Chiangmai. Journal of the Psychiatric Association of Thailand. 2014; 59(3): 221-230. (In Thai).
9. Bevilacqua L, Shackleton N, Hale D, Allen E, Bond L. et al. The role of family and school-level factors in bullying and cyberbullying: A cross sectional study [Internet]. BioMed Central pediatrics. 2017. [cited 2021 September 4]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov>
10. Demirbag BC, Cicek Z, Yigitbas C, Ozkan CG, Dincer A. The relationship between types esteem and certain socio-demographic characteristics. Procedia-social and behavioral sciences. 2017;237(21): 398-404.
11. Zych I. School bullying in different countries: Prevalence, risk factor, and short-term outcomes [Internet]. Springer Briefs in Behavioral Criminology. 2017. [cited 2021 July 19]. Available from: <https://www.semanticscholar.org/>
12. Abdulsalam AJ, Abdullah E, Daihani A, Francis K. Prevalence and associated factors of peer victimization (bullying) among grades 7 and 8 middle school students in Kuwait. [Internet]. Hindawi International Journal of Pediatrics. 2019. [cited 2021 Nov 11]. Available from: <http://downloads.hindawi.com/journals/ijpedi/2017.pdf>
13. Mahmood S, Islam S. Bullying at high school: Scenario of Dhaka city. Journal of Advanced Laboratory in Biology. 2017;8:79-84.
14. Yen CF, Yang P, Wang PW, Lin HC, Liu TL, et al. Association between school bullying levels/types and mental health problems among Taiwanese adolescents. Comprehensive Psychiatry. 2014; 55:405-413.
15. Thai Health Promotion Foundation. [Internet]. Bullying behaviour prevention guideline. 2009.

[cited 2021 July 2]. Available from <http://resource.thaihealth.or.th> (In Thai).

16. Swift LE, Hubbard JA, Bookhout MK, Grassetti SN, Smith MA, Morrow MT. Teacher factors contributing to dosage of the Kiva anti-bullying program. *Journal of School Psychology*. 2017; 65:102-115. 15
17. Menesini E, Salmivalli C. Bullying in schools: The state of knowledge and effective interventions. *Psychology, Health & Medicine*. 2017; 22(1): 240-253.
18. Nocentini A, Menesini E. KiVa anti- bullying program in Italy: Evidence of effectiveness in a randomized control trial. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2016;17(8):1012-1023.
19. Olweus D, Limber SP, Wang W, Masiello M, Breivik K. Evaluation of the olweus bullying prevention program a large scale study U.S. students in grades 3-11. *Journal of School Psychology*. 2018;69:56-72.